

TÁRSASÁGI ÜGYEK

A Magyar Nyelvtudományi Társaság 100. közgyűlése

A Magyar Nyelvtudományi Társaság 100. közgyűlését 2004. december 1-jén, a centenáriumi ünnepséget követő délután tartotta a Magyar Tudományos Akadémia székházában.

1. A közgyűlést megnyitó H o n t i L á s z l ó alelnök szavai után S z a t h m á r i I s t v á n „Irodalmi nyelvi (sztemerd-) vizsgálatok a Prágai Nyelvész kör módszerével: Medgyesi Pál, XVII. század” című előadása hangzott el.¹

2. Az előadás után G e r s t n e r K á r o l y titkár beszámolója következett.

Tisztelt Közgyűlés! Hölgyeim és Uraim! A Magyar Nyelvtudományi Társaság századik évének munkájáról a következőkben számolhatok be.

1. Idén a szokásos két választmányi ülésünk helyett három volt: az első május 11-én, a második október 26-án, a harmadik pedig egy hete, november 23-án. Az elsőt az évfordulós ülésszakkal kapcsolatos tervekről és teendőkről esett szó. A Társaság elnöke a választmány jóváhagyásával megbízta Éder Zoltán tagtársunkat, a választmány tagját, hogy írja meg a Magyar Nyelvtudományi Társaság történetét megalapításától 2004-ig. A várhatóan hét szerzői ív terjedelmű kézirat elkészülte 2005 márciusának végére várható, maga a mű pedig A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai sorozatban fog megjelenni. Második választmányi ülésünkön – hagyományainknak megfelelően – kiküldtük az idén teljes számban kiosztandó emlékérmek és -díjak odaítélésére javaslatot tevő bizottságokat, mégpedig a következőket: Bárczi-emlékérem és -díj: elnök: Fábíán Pál, tagok: Forgács Tamás, Haader Lea, Sebestyén Árpád, Zelliger Erzsébet. Csúry-emlékérem és -díj: elnök: Hajdú Mihály, tagok: Balogh Lajos, N. Fodor János, Molnár Zoltán, Posgay Ildikó, Szabó

¹ L. jelen számunkban: 21–7.

József, illetőleg: Balázs Géza, Fodor Katalin, Hegedűs Attila, Raátz Judit (a bizottság tagjainak feladata az önkéntes nyelvjárásgyűjtői pályázatok elbírálása is). Fokos-díj: elnök: Keresztes László, tagok: Bakró-Nagy Marianne, Zaicz Gábor, Pusztay János, Havas Ferenc. Gombocz-emlékérem és -díj: elnök: Gósy Mária, tagok: Csúcs Sándor, Juhász Dezső, P. Lakatos Ilona, Szűts László, Zoltán András. Kosztolányi-díj: elnök: Kemény Gábor, tagok: Éder Zoltán, Gáspári László, Grétsy László és V. Raisz Rózsa. Pais-emlékérem és -díj: elnök: Ördög Ferenc, tagok: Gerstner Károly, Hoffmann István, Kázmér Miklós, Korompay Klára. Révai-emlékérem és -díj: elnök: Szathmári István, tagok: Kiefer Ferenc, Nyirkos István, Péter Mihály, Pusztai Ferenc. Zsirai-díj: elnök: Honti László, tagok: Csepregi Márta, D. Máta Mária, Szij Enikő, K. Vermes Stefánia. Megemlékezési bizottság: elnök: Elekfi László, tagok: Bańcerowski Janusz, Guttmann Miklós, Hessky Regina, Keszler Borbála.

Az október 26-ai ülésen a választmány tagjai megvitatták és egyhangú szavazással elfogadták Antalné Szabó Ágnes tagtársunk írásban előterjesztett következő javaslatát: „A Szemere Gyula anyanyelv-pedagógiai kutatócsoport tagjai, valamint több, az anyanyelvtanítás ügye iránt elkötelezett magyar szakos kollega egyetértésével és támogatásával javasoljuk a Társaság keretein belül egy magyartanári tagozat létrehozását. Ennek a célja, hogy az anyanyelvet oktató tanárokat, valamint az anyanyelvtanítással kapcsolatos fejlesztési munkálatokat hiteles szakmai fórum támogassa és képviselje. Ez a feladatvállalás a Társaság alapító okiratában foglalt céloknak is megfelel. Ha ez a tagozat megalakul, akkor még eredményesebben tudjuk mozgósítani az iskolákban a magyartanárokat.”

Idei harmadik választmányi ülésünkön meghallgattuk a bizottsági jelentéseket, s ezek alapján elfogadtuk az emlékérmek és -díjak odaítéléséről szóló javaslatokat. A nyelvjárási pályázatra nyolc pályamű érkezett (ebből öt az országhatárokon kívülről), közülük a Csúry-bizottság többet jutalmazásra terjesztett elő. A centenáriumi ünnepek alkalmából odaítélendő tiszteleti tagsággal kapcsolatban vita bontakozott ki arról, hogy a Társaság rendes tagjai lehetnek-e tiszteleti tagok is. A választmány szavazattöbbséggel későbbi időre halasztotta a döntést.

2. Az elmúlt évben központi rendezésben 8 felolvasó ülést tartottunk. Ebből kettőt a Magyar nyelvi, hármat az Általános nyelvészeti és szintén hármat a Finnugor szakosztály szervezett meg. Debreceni csoportunkban négy előadást tartottak. Szombathelyi csoportunknak az ottani főiskola Magyar Nyelvészeti Tanszékével közösen tartott ülésén köszöntötték Szabó Gézá 70. születésnapja alkalmából, az Uralisztikai Tanszékkel közösen pedig konferenciát rendeztek „Az oroszországi finnugor népek nyelvi helyzete” címmel. Szegedi csoportunknak A Magyar Tudomány Ünnepe-hez kapcsolódóan egy nagyobb rendezvénye volt, s a Heves megyei csoport is egy tudományos ülést tartott 2004-ben. Társaságunk tagjai vidéken és Budapesten – a nemes hagyományokat őrizve – ebben az esztendőben is tevékeny szerepet vállaltak kongresszusokon és konferenciákon (így a magyar nyelvészek augusztusi nemzetközi kongresszusán), A Magyar Nyelv Hete rendezvényein, nyári egyetemeken, továbbképzéseken, valamint különféle évfordulós eseményeken.

A Magyar Nyelvtudományi Társaság az MTA Nyelvtudományi Intézetével közösen rendezte meg a VII. Nemzetközi Magyar Nyelvtudományi Kongresszust, melynek előadásai a Magyar Tudományos Akadémia épületében 2004. augusztus 29–31-ig zajlottak. A kongresszus iránt – bár a híradás sokakhoz nem jutott el időben – nagy előzetes érdeklődés mutatkozott (igen-igen nagy többségben belföldről), ezért (valamint a szűk időkeretek miatt) a beküldött, de anonim előadás-kivonatok alapján bizottságok tettek javaslatot arra, mely témák kerüljenek be a végleges, mintegy 150 előadást tartalmazó programba. A kivonatok azonban nem mindig igazítanak el jól abban, hogy egy tervezett előadás milyen színvonalú lesz, így többen is „kirostálódtak” a reménybeli előadók közül. A Társaság mint társszervező okult ebből az esetből, s a következő konferencián vagy kongresszuson igyekszik körültekintőbben eljárni. – 2004. április 22–23-án a Magyar Nyelvtudományi Társaság és az ELTE Magyar Nyelvtörténeti, Szociolingvisztikai, Dialektológiai Tanszéke közös rendezésében „Nyelv és nyelvhasználat a moldvai csángók körében” címmel nemzetközi konferencia volt Budapesten.

3. A Társaság kiadványai közül első helyen a Magyar Nyelvet kell említeni. Idén is a szokott időben és terjedelemben jelentek meg az egyes számok, melyek mind tematikájukban, mind módszertanukban változatos cikkeket tartalmaznak. A folyóirat elektronikus változata már évek óta a világhálón is olvasható (www.c3.hu/~magyarnyelv), és a megfelelő helyen már a 2004. évi 3. szám is megtalálható, vagyis teljesen naprakész a folyóirat honlapja; ezért TERBE ERIKA webszerkesztőt illeti köszönet. Társaságunk kiadványainak számát gyarapítja SAJTOS JÓZSEF tagtársunk munkája, a „Sárvíz menti nyelvatlasz” (220. szám), a már említett csángó konferencia előadásait tartalmazó kötet: „Nyelv és nyelvhasználat a moldvai csángók körében” (221. szám), valamint a 222-es számmal megjelent mű: „Szenczi Molnár Albert Új magyar grammatikája”, mely a latin mellett a CONSTATINOVITSNÉ VLADÁR ZSUZSÁTól származó magyar fordítást is tartalmazza. Jó ütemben haladnak „A romániai magyar nyelvjárás atlasza” IX. kötetének munkálatai JUHÁSZ DEZSŐ irányításával és szerkesztésében.

4. A társasági tagdíjak 2004-ben változatlanok maradtak, így tehát a nem nyugdíjas tagoknak 500, a nyugdíjasoknak 400, a diákoknak 300 Ft volt a tagdíj. (Zárójelben jegyezzük meg, hogy a tagdíjfizetési hajlandóság is változatlanul alacsony szinten van...) Mivel az említett rendkívül alacsony összegek már jelképesnek sem mondhatók, s mivel a jubileumi rendezvényekkel kapcsolatban nagyobb kiadások is várhatók, a tagdíjat előbb-utóbb bizonyosan meg kell emelni (esetleg a duplájára). Elképzeléseink szerint változatlan marad a Magyar Nyelv 2000 Ft-os éves előfizetési (vagyis számonkénti 500 Ft-os) díja is, ami, ismervén más folyóiratok árát, szintén rendkívül jutányosnak mondható. A személyi jövedelemadó egy százalékából a Társaságunknak juttatott támogatás összege majdnem elérte a félmillió forintot: az idén 482 321 Ft-ot utalt át az APEH a Társaság számlájára. Miként eddig is, ezt az összeget a Társaság kiadványainak a megjelenetésére fordítjuk. Mindenkinek köszönetet mondunk, aki ily módon támogatta a Magyar Nyelvtudományi Társaságot, s kérünk mindenkit: aki teheti, ezután is támogassa ebben a formában Társaságunkat.

5. Hagyományainkat követve az idén is több tagtársunkat köszöntöttük hetvenedik, illetve nyolcvanadik születésnapja alkalmából. Szakosztályi ülésen köszöntöttük a nyolcvanéves Herman Józsefet, Társaságunknak több mint fél évszázad óta aktív tagját. Ugyancsak felolvasó ülésen köszöntöttük a hetvenéves Balogh Lajost. Szombathelyen Szabó Gézá-t köszöntötték hetvenedik születésnapja alkalmából ottani tagtársaink. 2004 márciusában Szatmárnémetiben Juhász Dezső köszöntötte Bura László nyugalmazott tanárt, fáradhatatlan népryelv-kutatót és tulajdonnevek közze-tétevőjét hetvenedik születésnapján. Levélben köszöntöttük a nyolcvanéves Bata L. Györgyöt és Horváth Gedeonnét, valamint a hetvenéves Batki Jenőnt, Dienes Erzsébetet, Kristó Juditot és K. Réz-zei Margitot.

A halál az eltelt egy évben is elragadta néhány tagtársunkat. Tisztelettel emlékezem Harmatta János akadémikusra, az indoeurópai nyelvtudomány világszerte ismert tudósára, a magyar őstörténet jeles kutatójára; Mező Andrásra, a magyar névtan avatott mesterére, a Csűry Bálint-emlékérem és a Pais Dezső-díj birtokosára, akit hosszú betegség után az elmúlt év utolsó napján ragadott el a halál; Kristó Gyula akadémikusra, a magyar középkor kiváló kutatójára, aki a történeti névtanban is jeles eredményeket ért el, s aki alkotóereje teljében ez év januárjában hunyt el; Pásztor Emilre, a magyar nyelv-művelés és helyesírás jeles alakjára, a Toldi-szótár szerkesztőjére, aki ez év májusában távozott az élők sorából. Mindannyiuk emlékét kegyelettel megőrizzük.

A taglétszámmal kapcsolatban utalhatok főtítkárunknak, Kiss Jenőnek az elmúlt években többször is elhangzott szavaira: pontos adatot azért nem tudunk közölni, mert címváltozásokról és elhalálozásokról sem kapunk mindig értesítést. Társaságunknak kb. 550 tagja volt a novemberi választmányi ülést megelőzően. Akkor – a már említett tanári tagozat megalakulásával kapcsolatban – mintegy száz új tag felvételéről döntött a választmány.

6. Tisztelt Tagtársak! A 2004. s egyben jubileumi évre vonatkozóan röviden ennyit tárhatam Önök elé. Jelentésem elfogadását kérve békés ünnepeket, eredményekben gazdag új esztendő-t és jó egészséget kívánok.

3. A jelentés elfogadását követően B a l o g h L a j o s ismertette a pénztárosi jelentést. E szerint 2004-ben a következő bevételek voltak a Társaságban:

MTA támogatás (folyóírat-támogatással együtt)	2.800.000 Ft
Tagdíjak	192.700 Ft
Kiadványok értékesítése	170.650 Ft
Személyi jövedelemadó 1%-a	482.361 Ft
Egyéb bevétel (pályázat)	550.000 Ft
Összes bevétel	4.195.711 Ft

A Társaság kiadásai 2004-ben az alábbi tételekből adódtak össze:

Nyomdaköltség (folyóíráttal együtt)	1.950.316 Ft
A Nemzetközi Magyar Nyelvtudományi Kongresszus támogatása	100.000 Ft
Munkabér, szerkesztői, lektori díjak	1.516.200 Ft
Személyi kifizetések járulékai	439.000 Ft
Posta, telefon és bérleti díj	321.300 Ft
Összes kiadás	4.326.816 Ft

2004-ben kiadásaink meghaladták bevételeinket, de az elmúlt évek megtakarításai lehetővé tették a kiadások és a bevételek közötti különbség kiegyenlítését, így tartozás felhalmozása nélkül zárhatjuk ezt az évet is.

2005-ben lényegi változás nem várható a bevételek és kiadások tekintetében.

4. A pénztárosi jelentés elfogadását követően A. M o l n á r F e r e n c felolvasta a Számvizsgáló Bizottság jelentését. A bizottság a Társaság iratait, bizonylatait, elszámolásait átnézve azokat rendben lévőnek találta.

5. A jubileumi közgyűlés utolsó napirendi pontjaként került sor a társasági emlékérmek és díjak átadására. B e n k ő L o r á n d méltató szavak kíséretében nyújtotta át az elismerő kitüntetések (a Pais-emlékérem és -díj kivételével, amelynek átadására a szokásos módon tavasszal Zalaegerszegen kerül majd sor). A 2004. év kítüntetettjei: Bárczi-díj: Szathmári István professor emeritus, ELTE, Bp.; Csúry-emlékérem és -díj: Juhász Dezső egyetemi docens, ELTE, Bp.; Fokos-díj: Várnai Zsuzsa, Nyelvtudományi Intézet, Bp.; Gombocz-emlékérem és -díj: Farkas Tamás egyetemi tanársegéd, ELTE, Bp.; Kosztolányi-díj: Kocsány Piroska egyetemi tanár, Debreceni Egyetem; Pais Dezső-emlékérem és -díj: Pesti János ny. egyetemi docens, Pécsi Egyetem; Révai-emlékérem és -díj: Elekfi László, a Nyelvtudományi Intézet ny. munkatársa; Zsirai-díj: Nagy Katalin főiskolai tanár, ELTE TFK, Bp.

A közgyűlés elnöki zárszóval ért véget.

Összeállította: FARKAS TAMÁS